

ZIUA NAȚIONALĂ A LECTURII

*Ivan PILCHIN,
redactor-șef*

Pe 14 februarie 2023, de ziua poetului Grigore Vieru, pentru prima dată în Republica Moldova, a fost marcată Ziua Națională a Lecturii. Proiectul de hotărâre privind instituirea acestei Zile a fost adoptat, în unanimitate, de către deputații Parlamentului Republicii Moldova, la 31 martie 2022¹. Conform acestei Hotărâri, bibliotecile publice (alături de muzee, instituțiile de învățământ, edituri și organizații neguvernamentale) reprezintă o verigă activă și importantă în organizarea activităților de susținere a cititului și a manifestărilor culturale dedicate Zilei Naționale a Lecturii, beneficiind, în acest sens, în limita resurselor bugetare și logistice disponibile, de sprijinul material, financiar și logistic din partea autorităților publice centrale și locale, din partea instituțiilor cu atribuții în domeniile educației și culturii, precum și din partea instituțiilor de învățământ superior. Astfel, de exemplu, „pe parcursul săptămânii care include Ziua Națională a Lecturii, în timpul desfășurării activităților didactice, instituțiile de învățământ pot organiza activități de promovare și încurajare a lecturii, pentru care pot dispune: a) invitarea bibliotecilor publice teritoriale de a desfășura activități de prezentare a serviciilor de bibliotecă, de înregistrare la bibliotecă, de colectare de carte și donație; b) invitarea organizațiilor necomerciale care au drept scop educarea publicului și satisfacerea necesităților culturale de a organiza cluburi de lectură, ateliere de scriere creativă, ateliere de ilustrare de carte, discuții libere și debateri despre literatură și cărți sau alte programe similare”.

Într-un mesaj video prilejuit Zilei Naționale a Lecturii, președinta Maia Sandu a subliniat importanța lecturii atât pentru devenirea individuală, cât și pentru dezvoltarea întregii țări:

¹ Hotărâre pentru modificarea punctului 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova nr. 83 din 31.03.2022 (Monitorul Oficial, nr. 97/160 din 07.04.2022). Propunere legislativă aparține deputatei Angela Munteanu-Pojoga.

Precum bine știți, lectura ne aduce multe beneficii: ne dezvoltă vocabularul, gândirea critică, ne face mai puțin vulnerabili la manipulare. Lectura ne ajută să trecem peste stresul zilnic, indiferent dacă suntem președinți de țară sau elevi din clasa a doua. Ea ne menține creierul sănătos și chiar, așa cum zic savanții, ne prelungește viața. (...) Cititorii sunt lideri – aceasta este realitatea secolului nostru – și îmi doresc să creștem în țara noastră noi generații de lideri: inteligenți, creativi, liberi în gândire, capabili să se adapteze în orice circumstanțe și să devină competitivi oriunde în lume”.

Instituirea Zilei Naționale a Lecturii în Republica Moldova a devenit, odată în plus, un prilej pentru a discuta despre problemele legate de cultura cititului, despre filozofia și metodologia promovării și motivării la lectură. Însă, oricare ar fi abordarea metodologică, formală sau practică, a lecturii, axiomatică pare a fi totuși ideea că lectura este un spațiu al libertății, al devenirii existențiale, al speranței și solidarizării, al comunicării cu celălalt și cu sinele propriu; că lectura este, totodată, un proces foarte intim, conjugat cu un întreg ansamblu al psihologiei umane, cu visele, frustrările, căutările și traumele individuale.

Problema lecturii este, cred, și una a modelelor: *a modelelor existențiale*, care se cristalizează, de exemplu, în galeria personajelor (cu care ne identificăm sau nu); *a modelului celui care citește* – un model de integritate, înțelepciune, de bun simț, al libertății interioare etc. (altfel, parcurgerea unui text poate să pară doar o formă de evadare din realitate); *a modelului celui care scrie*, pentru că, promovând cartea, promovăm inevitabil și un destin, o viziune, un angajament și, astfel, un sistem de valori și orientări etice și estetice (ceea ce presupune o selecție responsabilă și foarte riguroasă a cărților și autorilor).

Dincolo de capcanele și riscurile inerente oficializării unor eforturi îndreptate spre promovarea cititului (festivismul excesiv, obligativitatea, birocratizarea, transformarea lecturii într-o formă de consum al producției editoriale), finalitatea acestora ar trebui să fie, până la urmă, discernământul lecturii, continuitatea căutărilor și a devenirii cu ajutorul cărților, comuniunea noastră civică și spirituală. În plus, finalitatea cititului ar trebui să fie declanșarea imaginației și a resorturilor noastre emoționale, căutarea, crearea și aprofundarea sensurilor care ne îmbogățesc viața. Și, cel mai important, umanizarea noastră.